

CENTAR ZA ROMSKE INICIJATIVE

STRATEŠKI PLAN
CENTRA ZA ROMSKE INICIJATIVE
2018-2021

Nikšić
2017

1. Rezime:

Centar za romske inicijative (CRI) usvajanjem ovog strateškog dokumenta definisao je pravce svog daljeg organizacijskog i programskog razvoja u naredne četiri godine.

I nakon više od decenije aktivnog rada na integraciji žena i djece romske i egipćanske zajednice i dalje se uočava velika potreba za intezivnjem radom.

Strateškim planom 2018-2021 CRI jasno saopštava svoju namjeru da u zajednici i javnosti poboljšava svoju vidljivost, izgradi snažnu reputaciju, unaprijedi unutrašnju organizaciju, posvećenost temeljnim vrijednostima, zatim da proširi svoje programe i servise.

Strateški plan se, takođe, temelji i kompatibilan je sa usvojenim nacionalnim politikama Vlade koje se odnose na ravnopravnost polova i poboljšanje socijalne i ekonomске uključenosti romske i egipćanske manjine.

Strateški dokument nastao je u toku projekta "Zajedničkom borbom do suzbijanja rodno zasnovanog nasilja i dječijih ugovorenih brakova u romskoj i egipćanskoj zajednici u Crnoj Gori", koji implementira Centar za romske inicijative, uz podršku OAK Fondacije.

2. Uvod i temeljne informacije o organizaciji

Centar za romske inicijative (CRI) je prva ženska romska i egipćanska organizacija osnovana u septembru 2004. godine, sa jedinstvenim ciljem stvaranja mogućnosti za poboljšanje socijalnog, ekonomskog, političkog i kulturno-obrazovnog položaja Romkinja i Egipćanki u crnogorskom društvu.

Organizacija je realizovala više od 70 projekata iz oblasti nasilja u porodici, dječijih ugovorenih brakova, obrazovanja romske i egipćanske djece, zdrastvene zaštite i ekonomskog osnaživanja Romkinja i Egipćanki, aktivisti organizacije su uključeni u život i funkcionisanje ciljne populacije na nacionalnom i lokalnom nivou.

CRI je 2010. osnovao prvu nacionalnu žensku romsku i egipćansku mrežu „PRVA“, koja je sastavljena od romskih i egipćanskih aktivistkinja iz 5 crnogorskih gradova, koja se bavi isključivo problemima Romkinja i Egipćanki.

CRI radi direktno sa korisnicima/ama u zajednici, kroz kućne posjete, edukativne radionice, Forum teatre, treninge, kampanje; sarađujemo sa drugim romskim i ne-romskim organizacijama kao i sa institucijama na unapređenju položaja žena i djece iz romske i egipćanske populacije.

Od svog utemeljenja, bez obzira na izražene izazove, ograničenja pa i slabosti, CRI predstavlja primjer razvijanja integracije romske i egipćanske populacije u Crnoj

Gori i uspostavljanja saradnje između različitih subjekata na nacionalnom i lokalnom nivou na ovom polju.

U aprilu 2012. organizacija je proglašena za dobitnicu prestižne Anna Lindh nagrade za liderstvo i žensko učešće, koju je organizovao Memorijalni fond „Anna Lindh“ iz Švedske, među organizacijama iz 57 zemalja svijeta, a za koju smo nominovane od strane dugogodišnjeg donatora Kvinna till Kvinna-e;

U martu 2013. izvršna koordinatorka Centra za romske inicijative, Fana Delija, dobila je ambasadorsko priznanje za građanski aktivizam od US Ambasade u Podgorici.

U oktobru 2014. organizaciji je dodijeljena nagrada za integraciju Roma/kinja od strane EU komisije.

CRI je od 2012. godine prepoznat i uključen u procese kreiranja zvaničnih strateških državnih dokumenata koji se bave poboljšanjem položaja Roma/kinja i Egipćana/ki: Strategije za poboljšanje položaja Roma/kinja i Egipćana/ki 2012-2016, nacionalne Strategije za očuvanje i unapređenje reproduktivnog zdravlja 2013-2020, nacionalne Strategije za socijalnu inkluziju Roma i Egipćana u Crnoj Gori 2016-2020, Smjernica za postupanje i procesuiranje slučajeva dječih ugovorenih brakova za potrebe policije, centara za socijalni rad, škola, sudova i domova zdravlja, Lokalnog akcionog plana za socijalnu inkluziju Roma i Egipćana u Opštini Nikšić za period 2018 – 2022.

U narednom periodu će CRI i dalje nastojati da stvoriti elementarne prepostavke da bude prepoznat kao odgovoran partner Vlade, lokalnih vlasti, civilnog društva i donatora u poslovima i procesima evropskih integracije države sa EU i integracije romske i egipćanske populacije u crnogorsko društvo.

3. Izjava o viziji:

„Emancipovana Romkinja i Egipćanka u ravnopravnom i tolerantnom društvu“.

Učesnici procesa strateškog planiranja zajednički su ocijenili da usvojena izjava nosi sa sobom nekoliko ključnih vrijednosti za koje su zainteresovani/e korisnici/e ove organizacije i da je kao takvu ne treba mijenjati u odnosu na prethodni Strateški plan, pri čemu treba istaći da riječ > emancipovana < označava ženu koja je osnažena, edukovana, jednaka u društvu u odnosu na ostale, nezavisna (osamostaljena).

4. Izjava o misiji:

Misija Centra za romske inicijative (CRI) je zalaganje protiv diskriminacije u porodici i društvu, i aktivan doprinos poboljšanju položaja žena i djece romske i egipćanske

populacije kroz edukaciju, osnaživanje, suzbijanje i prevenciju nasilja kao i negativnih aspekata tradicije u Crnoj Gori.

5. Vrijednosti:

1. Transparentnost (primarna ciljna grupa i svi zainteresovani treba da imaju informacije o radu CRI)
2. Odgovornost i posvećenost (Rad CRI treba da bude maksimalno odgovoran prema zajednici ali i prema donatorima; takođe odgovornost za učinjeno i neučinjeno treba da bude sastavni dio kulture u samoj organizaciji tj među angažovanim osobama; posvećenost predstavlja manifestovanje želje svih angažovanih da organizacija funkcioniše na adekvatan način i da se stalno razvija)
3. Njegovanje partnerstava (pordazumijeva poštovanje partnera u komunikaciji i saradnji)
4. Timski rad (svi angažovani su uvijek spremni da zajedno sa drugima rade na ostvarenju ciljeva organizacije)
5. Inovativnost i kreativnost (organizacija koristi u svom radu metode koje drugi ne koriste)
6. Stalno učenje (svi nagažovani u organizaciji su spremni na stalno učenje i istraživanje i spremni da svoja znanja i vještine prenose na kolege)

6. Analiza okruženja (PEST)

6.1. Politički faktori:

Crna Gora je Ustavom definisana kao građanska država. Njenoj viševjekovnoj multikulturalnosti značajno doprinose različitosti koje se ispoljavaju u etničkim, jezičkim i vjerskim manjinama koje su značajno prisutne u ukupnoj strukturi stanovništva.¹ Progres koji je Crne Gora postigla od obnavljanja njene nezavisnosti posebno je uočljiv u domenu unapređenja poštovanja i zaštite ljudskih prava i razvoju odgovarajućih institucija kao i na planu razvijanja i usvajanja nove zakonske infrastrukture u kontekstu pristupanja različitim međunarodnim asocijacijama i konvencijama, te usaglašavanju propisa sa pravnim tekovinama Evropske unije u okviru pregovora za članstvo. Sistemske institucije funkcionišu bez problema, opstrukcija ili prekida, ali je u domenu garantovanja i zaštite ljudskih prava i sloboda primjetan određeni deficit funkcionalnog institucionalizma. Proces pridruživanja EU ima pozitivan uticaj, doprinosi primjeni evropskih standarda i punom političkom konsenzusu o budućnosti zemlje, međutim proces ulaska u NATO savez je privremeno potisnuo iz prvog plana evropske integracije.

Uprkos zavidnoj reputaciji i dinamici dobre spoljne politike, na unutrašnjem planu Crna Gora trpi veliku političku polarizaciju. Politizacija gotovo svakog pitanja

¹ Prema popisu iz 2011. godine Albanci su činili 5%, Bošnjaci Muslimani oko 12%, Hrvati 1% , Romi/kinje i Egipćani/nke 1,3% ukupnog stanovništva u Crnoj Gori. Oko 18% stanovnika se izjasnilo da pripada islamskoj vjeroispovijesti, 3,54% katoličkoj i 74,28 pravoslavnoj vjeri. Oko 5,3 % stanovnika se opredjelilo da im je maternji jezik bosanski, 5,27% albanski, 0,8% romski.

utiče da se njegovo rješenje „svrstava“ na jednoj od dvije političke strane. Ove godine su održani lokalni izbori u opštini Nikšić, a prethodne parlamentarni izbori u Crnoj Gori. Epilog ovih izbora je nestabilna politička situacija koja može biti indikator prijevremenih parlamentarnih, a tako i lokalnih izbora. U takvom političkom kontekstu prava romske i egipćanske populacije nisu dovoljno vidljiva u programima i nastupima političkih partija što se odražava i na marginalizaciju njihovih problema i potreba u društvu, a u toku izbornih kampanja pripadnici ove populacije su predmet čestih političkih manipulacija.

Kada govorimo o političko-pravnom kontekstu važno je istaći da ne postoje moderni normativi i standardi za rad i ostvarivanje institucionalnih i vaninstitucionalnih usluga, a posebno za afirmaciju učešća privatnog i nevladinog sektora i ujednačavanje ukupne prakse integracije romske i egipćanske populacije u crnogorsko društvo.

Evropska unija usvojila je Evropski okvir za Nacionalne romske strategije, što je takođe relevantno za zemlje pristupnice. Što se tiče Romkinja zaključci Vijeća o Evropskom okviru do 2020. ističu da treba posvetiti posebnu pažnju interesima i poteškoćama Romkinja, ženama i djevojčicama, koje se suočavaju s rizikom višestruke diskriminacije i zbog toga rodna perspektiva se treba primjenjivati u svim politikama i akcijama za poboljšanje inkluzije Roma².

Vlada Crne Gore se, u okviru Dekade za uključivanje Roma, obavezala na "smanjenje jaza" između Roma/kinja i većinskog stanovništva s pitanjem rodne ravнопravnosti kao temom koja se prepliće. Ova obaveza se nastavila i usvajanjem "Strategije za socijalnu inkluziju Roma i Egipćana u Crnoj Gori 2016 – 2020". Ovo je jedna od niza mjera (dokumenata) koje imaju za cilj unapređenje prava romske i egipćanske populacije u Crnoj Gori. Prethodno realizovani Akcioni plan dekade u Crnoj Gori kao i Strategije koju su pratile njegovu realizaciju nijesu u značajnoj mjeri unaprijedile položaj ove zajednice. Ove godine je usvojen i Akcioni plan za sprovođenje strategije za socijalnu inkluziju Roma/kinja i Egipćana/ki u Crnoj Gori za 2017. koji jasno definiše prioritete, i aktivnosti za predstojeću godinu.

6.2. Ekonomski faktori:

Prema poslednjem popisu stanovništva u Crnoj Gori živi 8305 pripadnika/ca romske i egipćanske manjine od čega muškarci čine 51,12 a žene 48,88 %. Prema zvaničnim podacima, korišćenim prilikom usvajanja Strategije za poboljšanje položaja Roma i Egipćana u Crnoj Gori, 6251 lice se izjasnilo da pripada romskoj nacionalnosti ili 1,01 % od ukupnog stanovništva. Populacija Egipćana/ki broji 2054 lica, odnosno 0,33 % od ukupnog stanovništva, dok romskim kao maternjim jezikom govori 5169 lica. Najveći broj Roma/kinja živi na teritoriji Podgorice (3988), zatim Berana (531), Nikšića (483), Bijelog Polja (334), Herceg Novog (258), a najveći broj Egipćana/ki se nalazi u Podgorici (685), Nikšiću (446), Tivtu (335) i u Beranama (170). Prema podacima Zavoda za zbrinjavanje izbjeglica na preregistraciji interno raseljenih

² Council of the European Union, Council conclusions on an EU Framework for National Roma Integration Strategies up to 2020, 3089th Employment, Social Policy, Health and Consumer Affairs Council meeting Brussels, 19 May 2011 available at http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/lsa/122100.pdf(accessed 29 July 2011)

lica sa Kosova koja borave u Crnoj Gori, koja je obavljena 2009. godine, 43 lica su se izjasnila kao Aškalije. S obzirom na mali broj pripadnika/ca ove etničke zajednice i činjenicu da se ne pojavljuju kao zasebna grupa na popisu stanovništva 2011. godine Aškalije se ne pominju kao posebna etnička grupa.

Prosječna zarada je prema podacima MONSTAT-a u junu 2017. u Crnoj Gori iznosila 764 eura, dok je prosječna zarada bez poreza i doprinosa (neto) iznosila 510 eura. BDP je u prvom kvartalu 2017. iznosi 747.5 miliona eura što je za 3.2% veći nego u prethodnom periodu.

Prema podacima Biroa rada za januar 2017. u Nikšiću se nalazi 5596 nezaposlenih lica.

Najveći broj zaposlenih Roma i Egipćana u opštini Nikšić je zaposleno u komunalnom preduzeću. Od 111 terenskih radnika ne zna se koliki je broj zaposlenih Roma, niti radnika koji pripadaju drugim ranjivim grupama. Prosječna plata u ovom preduzeću je 405 eura, a prosječna zarada terenskih radnika je oko 340 eura. Prema podacima koje smo dobili od PJ Zavoda za zapošljavanje opštine Nikšić u 2017. godini kroz program mjera APZ 2017, 15 pripadnika/ca romske i egipćanske populacije je prošlo kroz ovaj program. Najčešće su u pitanju terenski poslovi kroz rad na određeno vrijeme. Među ekonomskim faktorima ključna je i diskriminacija Roma/kinja i Egipćana/nki na tržištu rada. Osnovno obilježje društveno-ekonomskog položaja pripadnika/ca romske i egipćanske populacije u Crnoj Gori je nizak stepen ekonomske aktivnosti i visoka nezaposlenost. Romska i egipćanska populacija je uglavnom isključena iz formalnih oblika zapošljavanja, dok se najveći broj lica bavi onim zanimanjima u kojima se ne traži profesionalna stručnost. Veliki broj je zaposlen u sivoj ekonomiji, uglavnom na sakupljanju sirovina za reciklažu. Stoga, romska i egipćanska populacija pripada kategoriji lica sa jako ograničenim mogućnostima zaposlenja, niskom konkurencijom i mobilnošću na tržištu rada.

6.3. Socijalni faktori:

Osnovno obilježje društveno-ekonomskog položaja pripadnika/ca romske i egipćanske populacije u Crnoj Gori je nizak stepen ekonomske aktivnosti i visoka nezaposlenost. Tome treba dodati i izraženu diskriminaciju Roma/kinja i Egipćana/nki na tržištu rada. Romska i egipćanska populacija je uglavnom isključena iz formalnih oblika zapošljavanja, dok se najveći broj lica bavi onim zanimanjima u kojima se ne traži profesionalna stručnost (95% nema definisano zanimanje). Veliki broj je zaposlen u sivoj ekonomiji, uglavnom na sakupljanju sirovina za reciklažu, a od onih koji su zaposleni u javnom komunalnom preduzeću više od (63.5%) radi kao nisko kvalifikovani radnik ili radnik³. Nedostatak obrazovanja i obrazovnih mogućnosti predstavlja jednu od najvećih prepreka prilikom zapošljavanja romske i egipćanske populacije⁴ (podatak da 43.6%

³ NVO Mladi Romi je 2017. u partnerstvu sa Unijom Slobodnih Sindikata Crne Gore i Koalicijom Romski krug sprovela *Analizu radnih prava i položaja zaposlenih RE populacije, sindikalno organizovanje i zaštita prava*.

⁴ Prema istraživanju CEDEM-a iz 2015. *Zapošljavanje Roma/kinja u Crnoj Gori* 36% Roma nema nikakvo obrazovanje, a identičan broj ima nezavršenu osnovnu školu. 22.5% ima završenu osnovnu školu, 3.1% III stepen srednje škole i 2.2% je završilo četvorogodišnju srednju školu. Samo 0,3% pripadnika Romske populacije ima više i visoko obrazovanje.

romske djece, koja su u školskom uzrastu ne pohađaju školu⁵ govori u prilog ovoj činjenici).

Kao ključni socijalni faktor identifikovano je postojanje predrasuda i stereotipa kada je u pitanju romska i egipćanska populacija. Crnogorski sistem socijalne zaštite je potpuno centralizovan i restriktivan i nije u stanju da obuhvati sve korisnike/ce, posebno članove/ice romske i egipćanske populacije, gdje stručno osoblje nije dovoljno senzibilisano.

6.4. Tehnološki i drugi faktori

Uslovi života romske i egipćanske populacije su možda najbolji indikator njihove inferiornosti u odnosu na ostalo stanovništvo. Putna infrastruktura u romskim i egipćanskim naseljima u Nikšiću je jako rizična za romsku i egipćansku djecu. Nije rijedak slučaj da roditelji djecu ne šalju u školu upravo iz bezbjednosnih razloga. Ruinirani putevi, nerazvijena telekomunikaciona i informaciona tehnologija doprinose nedovoljnoj inkluziji romske i egipćanske populacije, što otežava pristup razlicitim, uslugama.

Prema zvaničnim podacima institucionalni sistem je nedovoljno kadrovski i materijalno-tehnički opremljen u odnosu na utvrđene funkcije, širinu socijalno-zaštitnih potreba i težinu problema. Nerazvijen je sistem praćenja socijalno - zaštitnih potreba romske i egipćanske populacije, kao što je nerazvijen i nedovoljno utemeljen sistem evaluacije, stručnog nadzora, kontrole i stručne pomoći.

7. Analiza kapaciteta organizacije-Sumarni prikaz SWOT analize

7.1 Snage i slabosti organizacije

Operativno planiranje organizacije se uglavnom do sada vezivalo za projekte koje realizuje, tako da je u sklopu razvoja novog Strateškog plana razvio Operativni plan za period od 2018-2021. Organizacija koristi bazu podataka korisnika/ca za utvrđivanje njihovih potreba i proces identifikacije potreba, koja dobro funkcioniše.

CRI koristi različite kanale komunikacije (upitnike za mlade, radionice, fokus grupe) sa korisnicima. Komunikacija sa korisnicima je direktna, jer su stalno prisutni na terenu, a i veliki broj korisnika/ca dolazi u prostorije organizacije. Organizacija ima stratešku procjenu potrebnih sredstava i sposobnosti za prikupljanje sredstava. CRI primjenjuje proaktivni pristup u procjeni sredstava i obezbeđuje sredstva za aktivnosti godinu do tri godine dana unaprijed iz heterogenih izvora.

⁵ Istraživanje Zapošljavanje Roma/kinja u Crnoj Gori.

Pažljivo pristupaju prikupljanu sredstava kako bi odnos kapaciteta organizacije-kvaliteta realizacije-prikupljenih sredstava, bio optimalan. CRI ima potrebu za obukom za novim članovima/cama na temu „prikupljanje sredstava iz različitih izvora finansiranja“. Imaju dobru komunikaciju sa korisnicima/cama, školama i organima državne i lokalne uprave. Praćenje i procjena sprovođenja strategije je optimalna, mada ne postoje jasni indikatori uspjeha.

Organizacija ima pravila koja su primijenjena u pisanju i implementaciji projekta. Ta pravila nisu utvrđena organizacionim pravilnikom, već su uspostavljenja kroz praksu koju njeguje organizacija. U planiranju projekata uključeni su timovi iz pojedinih organizacionih cjelina. Organizacija može da odgovori na potrebe projektnog planiranja i implementacije, kao i zahtjeve donatora i ciljne grupe. U pisanju projekta uključuje se više zaposlenih koji pripremaju pojedine djelove aplikacione forme koju na kraju procesa dvije najiskusnije osobe finalizuju. CRI nedostaju znanja u izradi projekata za fondove EU (uz mentorsku podršku tokom obuke), a za nove zaposlene i znanja i vještine u pisanju projekata za domaće, strane, lokalane fondove. Organizacija primjenjuje sistem za praćenje i procjenu na projektnom nivou. Na redovnim sastancima na nivou organizacije se vrši praćenje realizacije projekata. Neophodno je ići u pravcu još većeg angažovanja na polju praćenja uticaja projekata i održavanja sastanaka nakon završetka projekata radi razmjene utisaka u realizaciji projekta.

Najjedgovornije osobe u CRI posjeduju odgovarajuće vještine u javnom zastupanju stečene na obukama i kroz praktičan rad (kampanja protiv dječijih ugovorenih brakova). Organizacija koristi instrumente za zastupanje (medijsku prezentaciju akcija), ali oni nijesu prenešeni u organizacioni plan za zastupanje i nijesu dio šireg sistema. Iako je organizacija u javnosti prepoznata po svom zastupanju (u oblasti zaštite prava žena), potrebno je razviti planove za dodatno osposobljavanje osoblja u korišćenju svih instrumenata zastupanja i sprovesti odgovarajuće obuke. Prednost organizacije je prepozнатljivost u zajednici i dobre relacije sa organima opštine, UP CB Nikšić i Centrom za socijalni rad. CRI ima određeno iskustvo u lobiranju koje je bilo najviše primjenjeno u radnim grupama za izradu pojedinih državnih i lokalnih javnih politika.

Organizacija ima prikladno razvijene ljudske resurse i sposobnosti da pruži usluge. Organizacija ima dugu tradiciju pravnog, psihosocijalnog, ekonomskog savjetovanja i osnaživanja. Svi servisi su u skladu sa Strateškim planom. CRI ima doru komunikaciju sa drugim organizacijama koje su komplementarne u servisima. Ne postoji uspostavljen sistem praćenja standardna kvaliteta usluga koje se pružaju, iako se one konstantno unaprjeđuju. Potrebno je jačati kapacitete svog osoblja u pružanju usluga kroz dodatne specijalističke obuke. Iako orijentisana na korisnike, organizacija treba da dalje razvije komunikaciju sa njima u cilju bolje i kvalitetnije procjene njihovih potreba i kreiranja usluga u skladu sa tim. Potreban je i veći kancelarijski prostor za rad organizacije, kako bi se na kvalitetan način mogli pružiti servisi.

Organizacija iako redovno prati i analizira potrebe, nema u dovoljnoj mjeri razvijene analitičke sposobnosti i vještine pisanja efektivnih analiza. Posebno je potrebno unapređenje kapaciteta za analizu u oblasti ekonomskog osnaživanja žena. Organizacija ima znanja i vještine za procjenu spoljnog okruženja. Ove procjene se sprovode u okviru projektnog planiranja. Takođe, potrebno je dodatno osnažiti kapacitete osoblja u metodologiji istraživanja.

Organizacija je ojačala partnerstvo sa nacionalnim institucijama i organizacijama i primjenjuje dvosmjernu komunikaciju. Organizacija ima kapacitete za strateški pristup ka uspostavljanju kooperacije i partnerstva sa lokalnom samoupravom, institucijama i organizacijama na lokalnom nivou. Potrebno je usavršiti kapacitete organizacije za održavanje mreža i koalicija. Organizacija ima strateški pristup uspostaljanju kooperacije i partnerstva sa organizacijama i institucijama iz drugih sektora. Potrebno je dodatno ojačati saradnju sa drugim sektorima, posebno biznis sektorom, a to treba definisati i kroz strateški plan.

Struktura organizacije je funkcionalna i djelimično decentralizovana, sa kompletном podjelom nadležnog i izvršnog nivoa. Organizacija je razvila pojedine procedure organa i opise radnih mjesta. Postoji jasna podjela posla. Odlučivanje je u praksi decentralizovano na nivou realizacije projekata i a konsenzusom se najviše odluka donese. Svi zaposleni su upoznati sa aktivnostima u okviru svih projekata.

Potrebno je unaprijediti Pravilnik o radu i Pravilnik o sistematizaciji radnih mjesta i pomoćnih honorarnih mjesta.

Organizacija nema sistem regrutovanja i zapošljavanja koji je primijenjen i redovno ažuriran. Organizacija je uvela sistem pohvale, nagrađivanja i motivisanja (npr. uvela je neke osnovne kriterijume, nagrada su uglavnom odlasci na seminare i obuke). Organizacija radi sa volonterima ali je neophodno razvijati politike i strateški pristup. Potrebno je ojačati kapacitete za treninge sa volonterima namijenjenje motivaciji. CRI nema plan za jačanje kapaciteta osoblja, niti poseban budžet za ovu namjenu.

Organizacija ima razrađen sistem vođenja administrativnih i finansijskih operacija, iako formalno ne postoji pisani vodič koji definiše procedure u ovim oblastima. Organizacija ima uspostavljen sistem arhiviranja. Organizacija izrađuje različite izveštaje za različite zainteresovane strane i ciljne grupe, uključujući i godišnje izveštaje, interne izveštaje, izvještaje procjene i druge vrste informacija. Izvještavanje se obavlja na osnovu razvijenog sistema praćenja i procjene. Eksterna kontrola se obavlja, kako na projektima, tako i na nivou cijele organizacije.

Potrebno je izraditi Vodič za administrativne i finansijske procedure. Potrebno je uvesti sistem elektronskog arhiviranja. Razmotriti uvođenje periodičnog internog, programskog izvještavanja. Organizacija uvažava značaj javnosti (ciljne grupe, donatori, korisnici, zainteresovane strane) za njihov rad i radi na razvoju pristupa spoljnim komunikacijama za svaku posebnu grupu. Organizacija je izgradila jasan imidž u skladu sa njenom misijom i vizijom. Organizacija ima djelimično prikladne sposobnosti za održavanje odnosa s javnošću koje su locirane u malom broju ljudi. CRI je uspostavio osnovna

pravila i prakse kao i format prenošenja poruka javnosti. Organizacija ima internet stranicu koja odgovara njenoj funkciji. Osoblje ima sposobnost da koristi e-sredstva u svom radu, ali je neophodno radi na jačanju kapaciteta iz te oblasti.

Potrebno je usavršavati Plan eksterne komunikacije koji bi pratio novi strateški plan organizacije i sprovesti obuke za osoblje u oblasti odnosa sa javnošću.

7.1 Mogućnosti i prijetnje

U prilog naporima CRI da se popravi položaj ciljne grupe ide više javnih politika donijetih na nivou države i lokalne samouprave: Strategija socijalne inkluzije 2016-2020; Lokalni Akcioni plan Nikšića 2018-2022;

Takođe, značajni su i akti Evropske unije koji mogu biti osnova za dalju intergraciju Roma/kinja i Egipćana/ki u Crnoj Gori (Evropska Povelja 2020). Važna mogućnost za dalji rad i razvoj CRI su svakako i dostupni EU fondovi putem kojih se mogu ostvariti neki od planiranih ciljeva organizacije.

Sa druge strane postoje i prijetnje koje moraju biti uzete u obzir prilikom realizacije aktivnosti CRI. Neke od najvećih prijetnji za rad CRI su: odlazak donatora, nefleksibilnost institucija i nesenzibilisanost za probleme Roma/kinja i Egipćana/ki, veliki pritisak zajednice da se njihovi problemi što prije riješe, steorotipi, predrasude, diskriminacija od strane većinske zajednice.

Direktni i indirektni korisnici/ce servisa i usluga CRI su:

1. Stanovništvo romske i egipćanske populacije
2. Vlada
3. Javne institucije iz oblasti socijalne i zdravstvene zaštite
4. Policija
5. Međunarodne, humanitarne i nevladine organizacije
6. Volonteri
7. Mediji

Ključni problemi ciljne grupe

Crna Gora je u proteklih deset godina ostvarila napredak u oblasti inkluzivnog obrazovanja, mada usled višestruke diskriminacije i opšteg siromaštva, kao i brojnih društvenih razloga, romska i egipćanska djeca veoma često ne pohađaju redovni i obavezni školski sistem. Ne postoji samo jedan razlog za visoku stopu napuštanja škole, već su u pitanju višestruki, međusobno povezani faktori. Između ostalog, to su: stigma i diskriminacija, siromaštvo, uslovi stanovanja i higijena, kulturološki usloviljeni stavovi i tradicija u zajednici, niska stopa pohađanja predškolskih ustanova, kvalitet obrazovanja, nedostaci u sistemu monitoringa i sporo sproveđenje zakona namijenjenih poboljšanju njihovog statusa.⁶ Tome u prilog ide nepostojanje pravnog mehanizma za

⁶A study on obstacles to education in Montenegro, Roma and Egyptian children, UNICEF, June 2013;

sankcionisanje lošeg uspjeha i velikog broja neopravdanih časova. U strahu od drop out-a nastavni kadar u školama ne uspijeva da se izbori sa ovim problemom. Izražen je veliki problem jezičke barijere između djece i nastavnog kadra koja predstavlja dodatnu prepreku u procesu obrazovanja romske i egipćanske djece. Iako je prema zvaničnim podacima poslednjeg popisa iz 2011.godine, od ukupnog broja djece školskog uzrasta (72637), njih 95 % pohađalo nastavu, a u populaciji Roma i Egipćana, procenat djece koja pohađaju osnovnu školu je drastično niži (51 %). Podaci UNICEF-a, pokazuju da 35% dječaka i 60% djevojčica romske i egipćanske populacije, uzrasta 15 i više godina nikada nisu išli u školu. Osim toga, 38 % dječaka i 25 % djevojčica pomenutog uzrasta nisu završili osnovnu školu. Pored toga, samo 20 % dečaka i 12 % djevojčica završi osnovnu školu, dok 7% njih završi srednje obrazovanje. To je ipak ogromna razlika u poređenju sa 98%, odnosno 86% kolika je stopa završetka osnovne, odnosno srednje škole među djecom većinske populacije.⁷

Izrazito loša obrazovna struktura Roma/Romkinja i Egipćana/ Egipćanki jedan je od uzroka neintegriranosti u društvo koja utiče na produbljivanje socio-ekonomskog i kulturnog jaza između muškaraca i žena u zajednici, što za posledicu ima da se Romkinja i Egipćanka suočava sa nasiljem u porodici i ugovorenim brakom, zbog čega se Centar za romske inicijative (CRI) u poslednjih pet godina opredijelio za intezivniji rad na rješavanju ovih problema. Rezultati istraživanja o nasilju u porodici koje je sproveo Centar za romske inicijative Nikšić⁸ su još jednom potvrđili da se Romkinje i Egipćanke konstantno, u svojoj etničkoj zajednici suočavaju sa nasiljem (oca, brata, supruga, svekra, pa čak i svekrve). Kao najčešće razloge nasilja u porodici ispitanice su navele: tradiciju 32,4%, alkohol 18,4%, narkotike 2,2%, siromaštvo 6,5%, nizak nivo obrazovanja 1,6%. Ovi odgovori govore u prilog činjenici da je žena u romskoj i egipćanskoj porodici oduvijek imala podređen položaj i da je bila izložena različitim oblicima nasilja. Romkinje i Egipćanke su primarnom socijalizacijom prihvatile matrice nasilničkog ponašanja prema njima kao potpuno prirodne, što se može uočiti tokom razgovora sa njima na temu nasilja i iz njihovog samog odnosa prema nasilju. S druge strane, evidentna je izolovanost od strane većinske populacije, koja Romkinju i Egipćanku spriječava da izlaz iz nasilja potraži u institucijama sistema.⁹

Dodatni problem sa kojim se suočavaju Romkinje i Egipćanke u Crnoj Gori, pri čemu su izložene najgrubljim oblicima kršenja osnovnih ljudskih prava, jeste dječiji, ugovoreni brakovi. Prema istraživanju Centra za romske inicijative zabrinjavajuća je činjenica da do navršenih 18 godina u brak ulazi čak 72,4% (period između 12 i 17 godina), u 59,1% slučajeva odluku o sklapanju braka donose roditelji, u 52% one same ne biraju partnera, kao ni trenutak kada će ući u brak, već da u njihovo ime to čine roditelji, šira porodica i staro vijeće, njih 44,2% do sklapanja braka nije ni poznavalo svog budućeg supruga, 60,2% ispitanika i 61,6% ispitanica je potvrđno odgovorilo da prilikom ugovaranja braka postoji običaj kupovine mlade. Svota novca koja se izdvaja za mladu prilikom ugovaranja

⁷A study on obstacles to education in Montenegro, Roma and Egyptian children, UNICEF, June 2013;

⁸Nasilje u porodici u romskoj i egipćanskoj zajednici, Centar za romske inicijative, 2014 godine, Care International BiH.

⁹Publikacija "Nasilje u porodici u romskoj i egipćanskoj zajednici u Crnoj Gori", CRI, USA Ambasada Podgorica, 2014 godine.

braka se po mišljenju ispitanika/ca kreće u sledećim rasponima: od 200 do 1000 eura 10,2%, od 2000 do 3000 eura 35,7%, od 3000 do 4000 eura 31,1% i preko 4000 eura 25,3%. Ovi podaci potvrđuju hipotezu da u okviru romske i egipćanke etničke zajednice dječiji ugovoreni brakovi nijesu slučajnost, već ustaljeni model ponašanja koji izaziva čitav niz negativnih posljedica.¹⁰

Evropska strategija 2020. postavlja načelni cilj da 75% stanovništva starosne dobi od 20-64. bude zaposleno (u prosjeku, stopa zaposlenosti u EU iznosi 68,8%)¹¹. Prosječno se, godišnje, na evidenciji Zavoda nalazi oko 1000 lica, koja se deklarišu kao pripadnici/ce romske i egipćanske populacije. Učešće žena je oko 40%. Preko 90% registrovanih pripadnika/ca romske i egipćanske populacije čine lica bez zanimanja i stručne spreme koji, po pravilu, duže čekaju na zaposlenje. Predstavnici/e preduzeća smatraju da je ključni problem zapošljavanja nizak nivo obrazovanja pripadnika/ca romske i egipćanske zajednice (82,1%). Dalje, kao razloge za veliki broj nezaposlenih lica iz romske i egipćanske zajednice navode i to što generalno pripadnici većinske zajednice imaju negativne stavove i predrasude (64,9%) i zato što pripadnici romske i egipćanske zajednice nemaju vještine koje su im potrebne da se zaposle (60,9%).¹² Sve ovo dodatno utiče na ekonomsko osnaživanje Romkinja i Egipćanki, te zbog okruženja u kojem vlada siromaštvo, nepismenost, nasilje, diskriminacija unutar porodice i društva Romkinje i Egipćanke su višestruko diskriminisane i time im se uskaračuje parvo na samostalnost.

Strateški i operativni ciljevi

Strateški cilj 1.

Unaprjeđenje prava romske i egipćanske djece

Operativni cilj 1.1.

Smanjen broj dječijih ugovorenih brakova unutar romske i egipćanske zajednice na teritoriji Crne Gore

Strateški cilj 2.

Unapređenje zaštite žena od nasilja u porodici u romskoj i egipćanskoj zajednici u Crnoj Gori

Operativni cilj 2.1.

Zajednica je upoznata sa posledicama nasilja u porodici i načinima prijavljivanja

Operativni cilj 2.2.

Povećan stepen senzibilisanosti relevantnih institucija o problemu nasilja u porodici u romskoj i egipćanskoj zajednici

Strateški cilj 3.

¹⁰ Publikacija "Ugovoren brak jači od zakona", CRI, USA Ambasada Podgorica, 2015 godine.

¹¹ COM(2011) 11, Annex 3, Nacrt Izvještaja o zajedničkom zapošljavanju

¹² file:///C:/Users/user/Documents/Downloads/Strategija%20za%20socijalnu%20inkluziju%20Roma%20i%20Egip%C4%87ana%202016-2020%20i%20AP%20za%202016%20(2).pdf

Smanjenje obima delinkvencije djece i mladih u romskoj i egipćanskoj zajednici u Crnoj Gori

Operativni cilj 3.1.

Unaprijeđen sistem zaštite i prepoznavanja posledica delikventnog ponašanja kod djece i mladih

Strateški cilj 4.

Poboljšanje socio-ekonomskih uslova za život Romkinja i Egipćanki na teritoriji Crne Gore

Operativni cilj 4.1.

Ojačani kapaciteti za pokretanje biznisa ili zapošljavanja

Operativni cilj 4.2.

Veća zainteresovanost institucija i poslodavaca za stvaranje uslova za ekonomsko osnaživanje Romkinja i Egipćanki

Operativni cilj 4.3.

Poboljšan pravni status romske i egipćanske zajednice na teritoriji opštine Nikšić

Strateški cilj 5.

Stvaranje uslova za poboljšanje obrazovanja djece I mladih romske I egipćanske zajednice

Operativni cilj 5.1.

Povećana svijest kod pripadnika/ca romske i egipćanske zajednice o važnosti obrazovanja

Operativni cilj 5.2.

Poboljšani uslovi za poхађanje redovnog osnovnog obrazovanja

Strateški cilj 6

Unaprjeđenje finansijske održivosti organizacije

Operativni cilj 6.1.

Povećani kapaciteti organizacije u prikupljanju sredstava organizacije

Operativni cilj 6.2.

Poboljšana institucionalna podrška za rad organizacije

Operativni cilj 6.3.

Izrada normativnih akata u oblasti finansijskog i administrativnog menadžmenta

Strateški cilj 7

Unaprijeđen sistem pružanja usluga

Operativni cilj 7.1

Dobijanje ISO 9001 standarda

Strateški cilj 8

Unaprijeđen sistem upravljanjem ljudskim potencijalima

Operativni cilj 8.1.

Kreiranje internih akata u oblasti upravljanja ljudskim resursima

Strateški cilj 9

Unaprjeđenje sistema menadžmenta i sistema donošenja odluka

Operativni cilj 9.1.

Izrada adekvatnih internih akata kojima se uređuje sistem menadžmenta i sistem donošenja odluka

Strateški cilj 10

Poboljšanje sistema za zastupanje interesa Romkinja i Egipćanki

Operativni cilj 10.1.

Unaprijeđen sistem utvrđivanja potreba ciljne grupe

Operativni cilj 10.2.

Poboljšanji kapaciteti za sprovođenje javnog zastupanja

Strateški cilj 11

Unaprijeđenje eksterne komunikacije

Operativni cilj 11.1.

Poboljšana saradnja sa određenim institucijama i organizacijama

Operativni cilj 11.2.

Poboljšan kapacitet eksterne komunikacije

OPERATIVNI PLAN

STRATEŠKI CILJ 1: Unaprijeđenje prava romske i egipćanske djece

Operativni cilj 1.1.Smanjen broj dječijih ugovorenih brakova unutar romske i egipćanske zajednice na teritoriji Crne Gore

Aktivnosti	Indikatori	Odgovorna osoba	Vremenski okvir	Sredstva/euro
1.1.1. Organizovanje edukativnih radionica i forum teatara na temu posledica dječijih ugovorenih brakova	Najmanje 20 održanih radionica i forum teatara na kojima je učešće uzelo najmanje 500 učesnika/ca	Koordinatorka organizacije Projektni tim	Kontinuirano	5000
1.1.2. Organizovanje edukativnih radionica za upoznavanje sa zakonodavnom procedurom kojom se sankcioniše dječiji i ugovoreni brak.	Najmanje 20 održanih radionica na kojima je učešće uzelo najmanje 300 učesnika/ca	Koordinatorka organizacije Projektni tim	Kontinuirano	2400
1.1.3. Organizovanje kampanje javnog zagovaranja za izmjenu ili dopunu Krivičnog djela trgovine ljudima	Pripremljen amandman za izmjenu, obezbjeđena podrška od namjane 4 poslanika, predstavljena izmjena zakona Ministarstvu pravde	Koordinatorka organizacije Projektni tim	Do kraja 2019	10000

1.1.4. Organizovanje seminara sa relevantnim institucijama (Prosvjeta, CSR, policija, tužilaštvo, sudstvo, zdravstvo) na temu senzibilizacije po pitanju problema dječijih ugovorenih brakova	Najmanje 10 održanih seminara na kojima je prisustvovalo najmanje 200 službenika/ca	Koordinatorka organizacije Projektni tim	Kontinuirano	10000
1.1.5. Organizovanje studijskih posjeta u cilju razmjene dobrih praksi po pitanju suzbijanja dječijih ugovorenih brakova	Najmanje 2 studijske posjete na kojima je učešće uzelo najmanje 15 osoba (Predstavnici/e MUP-a, CSR, O.Š, NVO koji se bave ovom problematikom)	Koordinatorka organizacije Projektni tim	Do kraja 2019. godine	6000
1.1.6. Izrada pravilnika i dokumenata za licenciranje servisa psiho-socijalne pomoći žrtvama ugovorenih brakova	Izrađen pravilnik i broj neophodnih dokumenata	Koordinatorka organizacije Projektni tim	Do kraja 2018.	5000
1.1.7. Pružanje usluga psiho-socijalne podrške za žrtvave ugovorenih brakova i osobe u riziku da to postanu	Najmanje 100 osoba dobito uslugu godišnje Obezbijedjeni kadrovski i prostorni uslovi za pružanje usluga servisa	Koordinatorka organizacije Projektni tim	Kontinuirano	30000

Strateški cilj 2. Unaprijedena zaštita žena od nasilja u porodici u romskoj i egipćanskoj zajednici u Crnoj Gori

Operativni cilj 2.1. Zajednica je upoznata sa posledicama nasilja u porodici i načinima prijavljivanja				
Aktivnosti	Indikatori	Odgovorna osoba	Vremenski okvir	Sredstva/euro
2.1.1. Formiranje operativnog tima sastavljenog od relevantnih aktera koji će direktno unutar zajednice informisati zajednicu o posledicama nasilja, načina prijavljivanja i sl.	Formiran operativni tim sastavljan od najmanje 5 stručnjaka Najmanje 10 organizovanih obilazaka zajednici Najmanje 50 osoba se direktnim obraćanjima za određenu uslugu ili informaciju	Koordinatorka organizacije Projektni tim	Do kraja 2018. godine	10000
2.1.2. Organizovanje obuke za grupu volontera unutar zajednice koji će služiti kao podrška i pružati pomoć prilikom prijavljivanja (povjerljiva lica)	Organizovana najmanje 2 modula obuke u trajanju od po tri dana na kojima je najmanje 10 volontera obučeno da radi u svojstvu povjerljivog lica	Koordinatorka organizacije Projektni tim	Do kraja 2020. godine	4000
2.1.3. Organizovanje edukativnih radionica/forum teatara za zajednicu sa fokusom na žene na temu posledica nasilja u porodici	Organizovano najmanje 20 edukativnih radionica/forum teatara na kojima je	Koordinatorka organizacije Projektni tim	Kontinuirano	6500

	učešće uzelo najmanje 500 pripadnika/ca zajednice			
2.1.4. Organizovanje obuka članovima organizacije za pružanje usluga povjerljivog lica i praćenja sproveđenja zaštitnih mjera	Organizovane najmanje 4 obuke za zaposlene u organizaciji	Koordinatorka organizacije Projektni tim	Do kraja 2019. godine	12000
Operativni cilj 2.2. Povećan stepen senzibilisanosti relevantnih institucija o problemu nasilja u porodici u romskoj i egipčanskoj zajednici				
Aktivnosti	Indikatori	Odgovorna osoba	Vremenski okvir	Sredstva/euro
2.2.1. Organizovanje seminara sa relevantnim institucijama (Prosvjeta, CSR, policija, tužilaštvo, sudstvo, zdravstvo) na temu senzibilizacije za problem nasilja u porodici	Najmanje 10 održanih seminara na kojima je prisustvovalo najmanje 200 službenika/ca	Koordinatorka organizacije Projektni tim	Kontinuirano	10000
2.2.2. Izrada teorije promjene u cilju adekvatnijeg suzbijanja nasilja u porodici	Izrađena Teorija promjene Održana konferencija za predstavljanje dokumenta na kojoj će učešće uzeti najmanje 50 osoba	Koordinatorka organizacije Projektni tim	Do kraja 2019. godine	7000
2.2.3. Monitoring sproveđenja zakonskih ovlašćenja i zaštitnih mjera pravosudnih organa	Sprovedeno istraživanje I	Koordinatorka organizacije	Do kraja 2021. godine	8000

	izrađena publikacija koja pokazuje rezultate procjene Održana press konferencija na kojoj su rezultati predstavljeni	Projektni tim		
Strateški cilj 3. Smanjenje obima delinkvencije djece i mladih u romskoj i egipćanskoj zajednici u Crnoj Gori				
Operativni cilj 3.1. Unaprijeden sistem zaštite I prepoznavanja posledica delikventnog ponašanja kod djece I mladih				
Aktivnosti	Indikatori	Odgovorna osoba	Vremenski okvir	Sredstva/euro
3.1.1. Organizovanje radionica/forum teatara na temu delikventnog ponašanja i posledica kod djece i mladih	Organizovano najmanje 20 edukativnih radionica/forum teatara na kojima je učešće uzelo najmanje 500 pripadnika/ca zajednice	Koordinatorka organizacije Projektni tim	Kontinuirano	6500
3.1.2. Organizovanje ljetnjeg kampa na temu problema u ponašanju djece i mladih	Organizovana najmanje 3 ljetnja kampa u trajanju od četiri dana (po jednom kampu) na kojem je učešće uzelo najmanje 50oro mladih oba pola	Koordinatorka organizacije Projektni tim	2020/2021	15000

3.1.3. Organizovanje obuke za vršnjačke edukatore koji će dalje prenosititi svoje znanje vršnjacima u zajednici	Organizovana najmanje 4 modula obuke u trajanju od po 3 dana na kojima je učestvovalo najmanje 20 vršnjačkih edukatora/ki koji/e su prošli obuke	Koordinatorka organizacije Projektni tim	Do kraja 2019. godine	12000
---	--	---	-----------------------	-------

Strateški cilj 4. Poboljšanje socio-ekonomskih uslova za život Romkinja i Egipćanki na teritoriji Crne Gore

Operativni cilj 4.1. Ojačani kapaciteti za pokretanje biznisa ili zapošljavanja

Aktivnosti	Indikatori	Odgovorna osoba	Vremenski okvir	Sredstva/euro
4.1.1. Organizovanje edukativnih radionica na temu informisanja, pisanja biznis planova, motivisanja žena za pokretanje sopstvenog biznisa	Organizovano najmanje 10 radionica za najmanje 100 žena Najmanje 30% žena pokazalo zainteresovanost za pokretanje biznis planova	Koordinatorka organizacije Projektni tim	Kontinuirano	5000

Operativni cilj 4.2. Veća zainteresovanost institucija i poslodavaca za stvaranje uslova za ekonomsko osnaživanje Romkinja i Egipćenki

Aktivnosti	Indikatori	Odgovorna osoba	Vremenski okvir	Sredstva/euro
4.2.1. Lobiranje kod relevantnih institucija za	Dostavljen predlog	Koordinatorka	Kontinuirano	Nijesu potrebna

ostvarivanje mogućnosti uključivanja u budžet sredstava za zaposlenje Romkinja i Egipćanki	za izmjenu u budžetu Organizovano najmanje 3 sastanka sa relevantnim institucijama na kojima su predstavnici/e upoznati sa inicijativom	organizacije Projektni tim		sredstva
4.2.2. Lobiranje poreske uprave za stvaranje mogućnosti oslobođenja od poreza za prvu godinu za pripadnice romske i egipćanske populacije koje pokreću sopstvene biznise	Dostavljen predlog za stvaranje mogućnosti Organizovan najmanje 1 sastak sa Poreskom upravom	Koordinatorka organizacije Projektni tim	Kontinuirano	Nijesu potrebna sredstva
4.2.3. Lobiranje Zavoda za zapošljavanje da u svojim postojećim programima odrede izvjestan broj kvalifikacija za Romkinje i Egipćanke prema potrebama tržišta rada	Dostavljen predlog za stvaranje mogućnosti da od ukupnog broja polaznica namanje 10% budu pripadnice romske i egipćanske populacije Organizovana najmanje 3 sastanka sa relevantnim institucijama	Koordinatorka organizacije Projektni tim	Kontinuirano	Nijesu potrebna sredstva

	Najmnaje 20 žena koje su prošle obuke			
Operativni cilj 4.3. Poboljšan pravni status romske i egipćanske zajednice na teritoriji opštine Nikšić				
Aktivnosti	Indikatori	Odgovorna osoba	Vremenski okvir	Sredstva/euro
4.3.1. Obezbjedivanje kadra koji će raditi na pravnim pitanjima	Zaposlena osoba	Koordinatorka organizacije	Do kraja 2017. godine	
4.3.2. Analiza postojećeg stanja vezano za pravni status u opštini Nikšić u romskoj i egipćanskoj populaciji	Odrađeno istraživanje	Projektni tim	Prvi kvartal 2018. godine	2000
4.3.3. Kontinuiran rad na sređivanju dokumentacije romske i egipćanske zajednice	Najmanje 50% po godini pokrenutih i riješenih slučajeva od ukupnog broja neriješenih	Projektni tim	Kontinuirano	20000
4.3.4. Organizovanje edukacije na temu bitnosti rješavanja pravnog statusa	Organizovano najmanje 10 radionica na kojima je učestvovalo najmanje 200 zainteresovanih osoba	Projektni tim	Kontinuirano	1000
Strateški cilj 5. Stvaranje uslova za poboljšanje obrazovanja djece i mladih romske i egipćanske zajednice				

Operativni cilj 5.1. Povećana svijest kod pripadnika/ca romske I egipćanske zajednice o važnosti obrazovanja

Aktivnosti	Indikatori	Odgovorna osoba	Vremenski okvir	Sredstva/euro
5.1.1. Organizovanje kampanje za prikazivanje primjera dobre prakse	Organizovane najmanje 2 kampanje za prikazivanje primjera dobre prakse Najmanje 15 upisane djece Najmanje 80% od ukupnog broja ranije upisanih koji su nastavili dalje obrazovanje	Projektni tim	Do kraja 2019. godine	6000
5.1.2. Organizovanje edukativnih radionica o značaju slanja djece u vrtić i uključivanje u socijalne aktivnosti/grupe	Organizovano najmanje 20 radionica za najmanje 300 osoba Najmanje 15-oro upisane djece po godinama	Projektni tim	Kontinuirano	2000

Operativni cilj 5.2. Poboljšani uslovi za pohađanje redovnog osnovnog obrazovanja

Aktivnosti	Indikatori	Odgovorna osoba	Vremenski okvir	Sredstva/euro
------------	------------	-----------------	-----------------	---------------

5.2.1. Izrada i potpisivanje Memoranduma o saradnji sa OŠ OG I MLL	Izrađen MoS sa najmanje 2 O.Š u kojima djeca redovno pohađaju nastavu Najmanje 6 zajedničkih aktivnosti i pokrenutih inicijativa	Projektni tim	Do kraja 2018. godine	Nijesu potrebna sredstva
5.2.2. Lobiranje kod relevantnih institucija za poboljšanje infrastrukture u naseljima	Dostavljen predlog za rješavanje infrastructure Održano najmanje 7 sastanaka sa predstavnicima/ama relevantnih institucija u cilju lobiranja	Projektni tim	Kontinuirano	Nijesu potrebna sredstva
5.2.3. Lobiranje relevantnih institucija za stvaranje mogućnosti za pohađanje predškolskih ustanova	Dostavljen predlog za obezbjeđivanje prevoza, besplatno pohađanje vrtića za djecu romske i egipćanske populacije Organizovano najmanje 5 sastanaka sa predstavnicima/ama	Projektni tim	Kontinuirano	Nijesu potrebna sredstva

	relevantnih institucija			
--	-------------------------	--	--	--

Strateški cilj 6. Unaprjeđenje finansijske održivosti organizacije

Operativni cilj 6.1. Povećani kapaciteti organizacije u prikupljanju sredstava organizacije

Aktivnosti	Indikatori	Odgovorna osoba	Vremenski okvir	Sredstva /euro
6.1.1.Obuka zaposlenih za pisanje projekata	Obučeno 5 osoba za pisanje EU projekata, 5 osoba za lokalne fondove	Koordinatorka organizacije	Četvrti kvartal 2018. godine	2.800
6.1.2.Obuka za zaposlene - egleski jezik	Obučeno 50% članova organizacije za osnovno korišćenje engleskog jezika	Koordinatorka organizacije	Kontinuirano	2.000
6.1.3.Razvijanje plana za prikupljanje sredstava	Napravljen plan za prikupljanje sredstava	Članovi organizacije i članovi Savjedovanog odbora	Treći kvartal 2017. godine	1.000

Operativni cilj 6.2. Poboljšana instiucionalna podrška za rad organizacije

Aktivnost	Indikator	Odgovorna osoba	Vremenski okvir	Sredstva
-----------	-----------	-----------------	-----------------	----------

6.2.1. Satanak sa potpredsjednikom opštine Nikšić	Organizovana 3 sastanaka Potpisani Memorandum o saradnji	Koordinatorka organizacije	Prvi kvartal 2018. godine	nema
6.2.2. Sastanci sa predstavnicima/ama biznis sektora iz Nikšića	Organizovano 10 sastanaka Potpisani memorandum o saradnji	Koordinatorka organizacije Predsjednica Skupštine organizacije	Do kraja 2018. godine	nema

Operativni cilj 6.3.Unaprijediti normativne akte u oblasti finansijskog i administrativnog menadžmenta

Aktivnost	Indikator	Odgovorna osoba	Vremenski okvir	Sredstva
6.3.1. Unaprijeđeni pravilnici o administrativnim i finansijskim procedurama	Dopunjeni pravilnik o administrativnim i finansijskim procedurama	Koordinatorka organizacije Predsjednica Skupštine organizacije Savjetodavni odbor	Do kraja 2018. godine	1000 eur

Strateški cilj 7: Unaprijeđen sistem pružanja usluga

Opetaivni cilj 7.1: Dobijanje ISO 9001 standarda

Aktivnosti	Indikatori	Odgovorna osoba	Vremenski okvir	Sredstva/euro
7.1.1. Obuka članova/ica organizacije o procesu standardizacije usluga	Realizovana obuka za 50% članova/ica organizacije o procesu	Koordinatorka organizacije	Prvi kvartal 2018. godine	5.000

	standardizacije			
7.1.2. Objektiviranje većeg kancelarijskog prostora za rad	Obezbijeden veći kancelarijski prostor	Izvršna koordinatorka	Do kraja 2018. godine	
Strateški cilj 8: Unaprijeden sistem upravljenjem ljudskim potencijalima				
Operativni cilj 8.1. Dopunjavanje internih akata u oblasti upravljanja ljudskim resursima				
Aktivnosti	Indikatori	Odgovorna osoba	Vremenski okvir	Sredstva/euro
8.1.1. Izrada i dopuna kadrovske politike organizacije	Izrađena kadrovska politika organizacije		Prvi kvartal 2019.	1000
8.1.2. Unaprediti politike rada sa volonterima	Unaprijeden dokument (politika) rada sa volonterima		Prvi kvartal 2018.	800
Strateški cilj 9: Unaprijedenje sistema menadžmenta i sistema donošenja odluka				
Operativni cilj 9.1. Izrada adekvatnih internih akata kojima se uređuje sistem menadžmenta i sistem donošenja odluka				

Aktivnosti	Indikatori	Odgovorna osoba	Vremenski okvir	Sredstva/euro
9.1.1. Dopuna pravilnika o radu	Dopunjten pravilnik o radu	Koordinatorka organizacije Predsjednica skupštine organizacije Savjetodavni odbor	Do kraja 2018.	Nijesu potrebna sredstva
9.1.2. Izrada pravilnika o sistematizaciji	Izrađen pravilnika o sistematizaciji	Koordinatorka organizacije Predsjednica skupštine organizacije Savjetodavni odbor	Do kraja 2018.	Nijesu potrebna sredstva
9.1.3. Izrada pisanih pravila o arhiviranju	Izrađen pravilnik o arhiviranju	Koordinatorka organizacije Predsjednica Skupštine organizacije	Do sredine 2018.	Nijesu potrebna sredstva

Strateški cilj 10. Poboljšanje sistema za zastupanje interesa Romkinja i Egipćanki

Operativni cilj 10.1. Unaprijeden sistem utvrđivanja potreba ciljne grupe

Aktivnosti	Indikatori	Odgovorna osoba	Vremenski okvir	Sredstva/euro
10.1.1. Kreiranje i unaprijedenje procedura o načinu utvrđivanja usluga	Izrađen upitnik (metodologija) kojim bi se adekvatnije utvrdile potrebe ciljne zajednice	Koordinatorka organizacije	Prvi kvartal 2019.	Nijesu potrebna sredstva

10.1.2. Obuka o istraživačkim metodama za prikupljanje podataka	2 člana/ice organizacije završili su obuku za prikupljanje podataka	Koordinatorka organizacije Članovi/ce organizacije	Prvi kvartal 2019.	2.000
Operativni cilj 10.2. Poboljšanji kapaciteti za sprovođenje javnog zastupanja				
Aktivnosti	Indikatori	Odgovorna osoba	Vremenski okvir	Sredstva/euro
10.2.1. Obuka kadrova za sprovođenje kampanje javnog zastupanja	50% članova organizacije obučeno kroz dva seminara za javno zastupanje		Do kraja realizacije Plana	2000
Strateški cilj 11: Unaprijeđenje eksterne komunikacije				
Operativni cilj 11.1. Poboljšana saradnja sa određenim institucijama i organizacijama				
Aktivnosti	Indikatori	Odgovorna osoba	Vremenski okvir	Sredstva/euro
11.1.1. Organizovanje sastanaka sa organizacijama i institucijama sa kojima su potpisani memorandumi o saradnji	Održano po najmanje 4 sastanka sa svim potpisnicima Memoranduma o saradnji	Koordinatorka organizacije	Do kraja realizacije plana	Nijesu potrebna sredstva
11.1.2. Potpisivanje memorandum o saradnji	Potpisani memorandumi o saradnji sa svim zainteresovanim institucijama i organizacijama		Do kraja 2020. godine	Nijesu potrebna sredstva
Operativni cilj 11.2. Poboljšani kapaciteti eksterne komunikacije				

Aktivnosti	Indikatori	Odgovorna osoba	Vremenski okvir	Sredstva/euro
11.2.1. Obuka za članove/ice organizacije za održavanje web stranice i ostalih društvenih mreža	Realizovana obuka za 50% članova/ica organizacije za održavanje web starnice	Koordinatorka organizacije	Do kraja 2017.	1000
11.2.2. Obuka članova/ica organizacije za komunikaciju sa javnošću	50% članova/ica organizacije obučeno kroz dva seminara za komunikaciju sa javnošću	Koordinatorka organizacije	kontinuirano	4.000

BUDŽET – ČETVOROGODIŠNJI ZA PERIOD 2018-2021

Godina	Iznos sredstava u eurima
2018	187.050,00
2019	181.850,00
2020	157.950,00
2021	162.750,00

PLAN MONITORINGA I EVALUACIJE

Operativni cilj	Pokazatelji (indikatori)	Izvor verifikacije	Odgovorna osoba

1.1. Smanjen broj dječijih ugovorenih brakova unutar romske i ekipćanske zajednice na teritoriji Crne Gore	1.1.1. Najmanje 20 održanih radionica i forum teatara na kojima je učešće uzelo najmanje 500 učesnika/ca	Slike, spiskovi učesnika/ca	Projektni tim
	1.1.2. Najmanje 20 održanih radionica na kojima je učešće uzelo najmanje 300 učesnika/ca	Slike, spiskovi učesnika/ca	Projektni tim
	1.1.3. Pripremljen amandman za izmjenu, obezbjedena podrška od najmanje 4 poslanika, predstavljena izmjena zakona Ministartvu pravde	Amadman, potpisana podrška, spiskovi sa sastanak, slike	Projektni tim
	1.1.4. Najmanje 10 održanih seminara na kojima je prisustvovalo najmanje 200 službenika/ca	Slike, spiskovi učesnika/ca	Projektni tim
	1.1.5. Najmanje 2 studijske posjete na kojima je učešće uzelo najmanje 15 osoba (Predstavnici/e, MUP-a, CSR, O.Š, NVO koji se bave ovom problematikom) 1.1.6. Izrađen pravilnik i broj neophodnih dokumenata	Slike sa satanaka, spisak učesnika/ca, avio karte	Projektni tim
	1.1.7. Najmanje 100 osoba dobilo uslugu godišnje Obezbjedeni kadrovski i prostorni uslovi za pružanje usluga servisa.	Zahtjevi, dopisi, osoblje, slike	Izvršna koordinatorka i projektni tim
2.1. Zajednica je upoznata sa posledicama nasilja u porodici i načinima prijavljivanja	2.1.1. Formiran operativni tim sastavljen od najmanje 5 stručnjaka/inja	Rješenje za člana operativnog tima	Koordinatorka organizacije Projektni tim
	Najmanje 10 organizovanih oblazaka zajednici	Slike	Projektni tim

	Najmanje 50 osoba sa direktnim obraćanjima za određenu uslugu ili informaciju	spisak tražene usluge direktno u zajednici	Projektni tim
	2.1.2 Organizovana najmanje 2 modula obuke u trajanju od po tri dana na kojima je najmanje 10 volontera obučeno da radi u svojstvu povjerljivog lica	Slike, spisak učesnika/ca	Projektni tim
	2.1.3.Organizovano najmanje 20 edukativnih radionica/forum teatara na kojima je učešće uzelo najmanje 500 pripadnika/ca zajednice	Slike, spisak učesnika/ca	Projektni tim
	2.1.4. Organizovane najmanje 4 obuke u trajanju od po dva dana za zaposlene u organizaciji	Slike, spisak ucesnika	Koordinatorka organizacije
2.2. Povećan stepen senzibilisanosti relevantnih institucija o problemu nasilja u porodici u romskoj i ekipčanskoj zajednici	2.2.1. Najmanje 10 održanih seminara na kojima je prisustvovalo najmanje 200 službenika	Slike Spisak ucesnika	Projektni tim
	2.2.2. Izrađena Teorija promjene Održana konferencija za predstavljanje dokumenta na kojem je učešće uzelo najmanje 50 osoba	Dokument, slike, spisak učesnika/ca	Projektni tim
	2.2.3. Sprovedeno istraživanje i izrađena publikacija koja pokazuje rezultate procjene Održana press konferencija na kojoj su rezultati predstavljeni	Upitnici, publikacija, novinski članci, prilozi na TV	Projektni tim
3.1. Unaprijeden sistem zaštite i prepoznavanja posledica delinkventnog ponašanja kod djece i	3.1.1. Organizovano najmanje 20 edukativnih radionica/forum teatara na kojima je učešće uzelo najmanje 500 pripadnika/ca zajednice	Slike, spisak učesnika/ca	Projektni tim

mladih	Organizovana najmanje 3 ljetnja kampa u trajanju od četiri dana (po jednom kampu) na kojima je učešće uzelo najmanje 50-oro mladih oba pola 3.1.3 Organizovana najmanje 4 modula obuke u trajanju od po 3 dana na kojima je najmanje 20 vršnjačkih edukatora prošlo obuke	Slike, spisak učesnika/ca	Projektni tim
4.1. Ojačani kapaciteti za pokretanje biznisa ili zapošljavanja	4.1.1. Organizovano najmanje 10 radionica za najmanje 100 žena Najmanje 30% žena pokazale zainteresovanost za pokretanje biznis planova	Spisak učesnica, slike, nacrti planova za pokretanje biznis planova	Projektni tim
4.2. Veća zainteresovanost institucija i poslodavaca za stvaranje uslova za ekonomsko osnaživanje Romkinja i Egipćanki	4.2.1. Dostavljen predlog za izmjenu u budžetu Organizovana najmanje 3 sastanka sa relevantnim institucijama na kojima su upoznati sa inicijativom 4.2.2. Dostavljen predlog za stvaranje mogućnosti Organizovan najmanje 1 sastaak sa Poreskom upravom	Amadman, slike, spisak sa satanaka	Koordinatorka organizacije Projektni tim
	4.2.3. Dostavljen predlog za stvaranje mogućnosti da od ukupnog broja polaznica namanje 10% budu pripadnice romske i egipćanske populacije Organizovana najmanje 3 sastanka sa relevantnim institucijama Najmanje 20 žena koje su prošle obuke	Predlog dokumeta, slike sa obuka, spisak učesnica na obukama	Koordinatorka organizacije Projektni tim
4.3. Poboljšan pravni status romske i egipćanske zajednice na teritoriji opštine Nikšić	4.3.1. Zaposlena osoba 4.3.2. Odrađeno istraživanje	Ugovor o radu Publikacija	Izvršna koordinatorka Projektni tim

	4.3.3. Najmanje 50% po godini pokrenutih i riješenih slučajeva od ukupnog broja neriješenih	Zahtjevi pokrenutih slučajeva, sređena dokumenta (izvodi, lične karte...)	Projektni tim
	4.3.4. Organizovano najmanje 10 radionica na kojima je učestvovalo najmanje 200 zainteresovanih osoba	Slike, spisak učesnika/ca sa radionica	Projektni tim
5.1. Povećana svijest kod pripadnika/ca romske i egiptanske zajednice o važnosti obrazovanja	5.1.1. Organizovane najmanje 2 kampanje za prikazivanje primjera dobre prakse Najmanje 15-oro upisane djece po školskoj godini Najmanje 80% od ukupnog broja ranije upisanih nastavili dalje obrazovanje	Slike, spiskovi učesnika/ca sa radionica, TV prlozi, novinski članci	Projektni tim
	5.1.2. Organizovano najmanje 20 radionica za najmanje 300 osoba Najmanje 15-oro upisane djece po godinama	Slike, spiskovi učesnika/ca sa radionica, TV prlozi, novinski članci	Projektni tim
5.2. Poboljšani uslovi za pohađanje redovnog osnovnog obrazovanja	5.2.1. Izrađen MoS Izrađen MoS Najmanje 2 O.Š u kojima djeca redovno pohađaju nastavu Najmanje 6 zajedničkih aktivnosti i pokrenutih inicijativa	Memorandum, spisak učesnika/ca, zahtjevi, slike sa zajedničkih aktivnosti	Izvršna koordinatorka Projektni tim
	5.2.2. Predlog za rješavanje infrastrukture Održano najmanje 7 sastanaka sa predstavnicima/ama relevantnih institucija u cilju lobiranja	Zahtjevi, spisak i slike sa održanih sastanaka	Izvršna koordinatorka Projektni tim

	5.2.3. Dostavljen predlog za obezbeđivanje prevoza, besplatno pohađanje vrtića za djecu romske i egipćanske populacije Organizovana najmanje 5 sastanaka sa predstavnicima/ama relevantnih institucija	Zahtjevi, spisak i slike sa održanih sastanaka	Izvršna koordinatorka Projektni tim
6.1. Povećani kapaciteti organizacije u prikupljanju sredstava organizacije	6.1.1.Obučeno 5 osoba za pisanje EU projekata, 5 osoba za lokalne fondove Najmanje dva nacrta predloga projekta za EU i 4 za lokalne fondove	Lista učesnika/ca obuka Predlozi projekata	Izvršna kordinatorka i tim za pisanje predloga projekata
	6.1.2.Obučeno 50% članova organizacije za osnove engleskog jezika	Sertifikati	Izvršna koordinatorka
	6.1.3Postojanje plana za prikupljanje sredstava	Plan za prikupljanje sredstava	Izvršna koordinatorka
6.2. Poboljšana institucionalna podrška za rad organizacije	6.2.1.Organizovana 3 sastanaka Potpisani memorandum o saradnji	Memorandum, slike i spiskovi sa organizovanim sastanakima	Izvršna koordinatorka
	6.2.2.Organizovano 10 sastanaka. Potpisani memorandum o saradnji	Memorandum, slike i spiskovi sa organizovanim sastanakima	Izvršna koordinatorka

6.3. Izrada normativnih akata u oblasti finansijskog i administrativnog menadžmenta	6.3.1 dopunjjen pravilnik o administrativnim i finansijskim procedurama	Donešene odluke o dopunjavanju pravilnika, dokumet	Koordinatorka organizacije Predsjednica Skupštine organizacije Savjetodavni odbor
7.1 Dobijanje ISO 9001 standarda	Realizovana obuka za 50% članova organizacije o procesu standardizacije Obezbjeden veći kancelarijski prostor	Kreirani dokumeti po standardu ISO 9001 Slike i spisak učesnika/ca sa obuke, prostor	Koordinatorka organizacije Predsjednica Skupštine organizacije Savjetodavni odbor
8.1. Dopunjavanje internih akata u oblasti upravljanja ljudskim resursima	Izrađena kadrovska politika organizacije	Dokument kadrovske politike	Koordinatorka organizacije Predsjednica Skupštine organizacije Savjetodavni odbor
	Unaprijeđen dokument rada sa volonterima	Dokument rada sa volonterima	Koordinatorka organizacije Predsjednica Skupštine organizacije Savjetodavni odbor

<p>9.1. Izrada adekvatnih internih akata kojima se uređuje sistem menadžmenta i sistem donošenja odluka</p>	<p>9.1.1.Dopunjten pravilnik o radu</p>	<p>Pravilnik</p>	<p>Koordinatorka organizacije Predsjednica Skupštine organizacije Savjetodavni odbor</p>
	<p>9.1.2. Izrađen pravilnik o sistematizaciji</p>	<p>Pravilnik</p>	<p>Koordinatorka organizacije Predsjednica Skupštine organizacije Savjetodavni odbor</p>
	<p>9.1.3 Izrađen pravilnik o arhiviranju</p>	<p>Pravilnik</p>	<p>Koordinatorka organizacije Predsjednica Skupštine organizacije Savjetodavni odbor</p>
<p>10.1 Unaprijeden sistem utvrđivanja potreba ciljne grupe</p>	<p>10.1.1.Izrada upitnika (metodologije) kojim bi se adekvatnije utvrdile potrebe ciljne zajednice</p>	<p>Upitnik</p>	<p>Koordinatorka organizacije Predsjednica Skupštine organizacije Savjetodavni odbor</p>

	10.1.2. 2 člana/ice organizacije zavrsila/e obuku za prikupljanje podataka	Potvrda o završenoj obuci	Koordinatorka organizacije Članovi/ce organizacije
11.1 Poboljšana saradnja sa određenim institucijama i organizacijama	11.1.1.Održana po najmanje 4 sastanka sa svim potpisnicima Memoranduma o sardnji	Slike, spiskovi sa održanih sastanaka	Izvršna koordinatorka
	11.1.2.Potpisani memorandum o saradnji sa svim zainteresovanim institucijama i organizacijama	Potpisani memorandumi o saradnji	Izvršna koordinatorka
11.2. Poboljšan kapacitet eksterne komunikacije	11.2.1.Realizovana obuka za 50% članova/ica organizacije za odrzavanje web starnice	Slike, spisak članova/ica organizacije koji/e su prošli/e obuku	Izvršna koordinatorka
	11.2.2. 50% članova/ica organizacije obučeno kroz dva seminara za komunikaciju sa javnošću	Slike, spisak članova/ica organizacije koji/e su prošli/e obuku	Izvršna koordinatorka

PLAN PRIKUPLJANJA SREDSTAVA					
Donator	Tehnika	Program	Trajanje	Odgovorna osoba	Procedura
Oak fondacija / CARE, UNDP, UNICEF	Pisani predlog projekta	Program Smanjenja dječijih ugovorenih brakova unutar romske i egipćanske zajednice na teritoriji Crne Gore	Kontinuirano	Izvršna koordinatorka i projektni tim za pisanje projekata	Putem direktnog poziva
Oak / CARE/	Pisani predlog	Program Smanjenja nasilja u	Kontinuirano	Izvšna koordinatorka i	Putem javnog i

UNDP, UNICEF, UN WOMEN, Ministarstvo rada	projekta	porodici unutar romske i egipćanske zajednice		projektni tim za pisanje projekata	direktnog poziva
EU fondodovi, CARE, OAK	Pisani predlog projekta	Program smanjenja vršnjačkog nasilja i delinkventnog ponašanja kod djece i mlađih	Kontinuirano	Izvšna koordinatorka i projektni tim za pisanje projekata	Putem javnog i direktnog poziva
EU fondodovi, CARE, OAK	Pisani predlog projekta	Program-Ekonomski razvoj Romkinja i Egipćanki	Kontinuirano	Izvšna koordinatorka i projektni tim za pisanje projekata	Putem javnog i direktnog poziva
OAK, OSF	Pisani predlog projekta	Program pravne pomoći i rješavanja pravnog statusa romske i egipćanske zajednice na teritoriji opštine Nikšić	Kontinuirano	Izvšna koordinatorka i projektni tim za pisanje projekata	Direkn poziv
OAK, REF, OSF, Ministarstvo prosvjete, lokalna samouprava	Pisani predlog projekta	Program unaprijeđenja obrazovanosti kod pripadnika/ca romske i egipćanske zajednice	Kontinuirano	Izvšna koordinatorka i projektni tim za pisanje projekata	Direktan poziv
OAK, CARE	Pisani predlog projekta	Povećani kapaciteti organizacije u <u>prikupljanju sredstava organizacije</u>	Kontinuirano	Izvšna koordinatorka	Direktan poziv
Oak fondacija / CARE,	Pisani predlog projekta	Izgradnja kapaciteta CRI	Kontinuirano	Izvšna koordinatorka i projektni tim za pisanje projekata	Putem direktnog poziva